GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 82.

We Srodę Dnia 13 Października 1802.

Z Wiednia d. 6. Października.

J. C. K. M. raczył nayłaskawiey wice prezydenta C. K. skarbowey i wierzytelney kommissyi hrabię Pergena C. K. i dziedziczno kraiowym taynym konsyliarzem mianowac, na który urząd pomieniony hrabia złożył przysięgę w ręce J. C. K. M.

J. C. K. M. raczył na podany sobie nayuniżeńszy proiekt dekretem dworskim pod d. 10 p. m. ustanowić, ażeby znakowanie tak rzeczonych meldunkowych listow zniesione bydź mogło, które to naywyższe ustanowienie wszystkim niższym urzędnikom niższey Austryi d. 24 p. m. do zachowania podane zostało.

J. C. K. M. z przyczyny wielkiey drożyzny siana i owsa raczył zezwolić, ażeby wszyscy pocztmaystrowie w krolestwie czeskiem brali podwyższoną zapłatę po 1 ryń: od konia na iedną stacyę aż do dnia ostatniego kwietnia 1803. Ninieyszy dekret wydany został d. 2 Września 1802.

C. K. medyczno - chirurgiczna jozefińska akademia obrała swoiemi honorowemi członkami wielu mężów zasłużonych w medycynie, i o potwierdzenie tego wyboru prosiła nayuniżeniey J. C. K. Mci przez Arcy Xcia Karola. Gdy potem naywyższe potwierdzenie nastąpiło otrzymali od Arcy Xcia Karola podpisane dyploma sławni w Niemczech i za granicą lekarze: P. Rychter konsyliarz profesor gettyngski. P. Weydman profesor w Moguncyi, i P. Loder konsyliarz i profesor w Jenie, P. Hartenkeil C. K. konsyliarz i profesor w Salzburgu, P. Boer C. K. chirurg i profesor w Wiedniu, P. Zeller C. K. pierwszy chirurg w głownym wiedeńskim śpitalu; P. Percy pierwszy lekarz w armii francuzkiey; P. Görke pierwszy jeneralny K. pruski chirurg; P. Murchinna K. pruski drugi jeneralny chirurg i profesor w Berlinie; P. Brünninghausen profesor i Xco würzburski sztabowy chirurg; P. Eker profesor w Fryburgu; P. Arnemann profesor w Getyndze. Akademia na posiedzeniu publicznem d. 21 p. m. miała ukontentowanie widzieć w swem gronie nowo obranego członka P. Rychtera. To posiedzenie dyrektor C. K. konsyliarz i profesor Beinl zagaił przez przełożenie członkom przysłanych listów i prac uczonych od wielu światłych mężów z Anglii i północnych Niemiec, z których kilku podał za członkow korespondujących i głosy na nich zbierał. Potem C. K. konsyliarz i profesor Jan Adam Schmid po-

dał akademii i licznym słuchaczom swoie prace względem niektórych przedmiotow praktyczney medycyny, iako to: 1) Podane od Cheseldena, Janina, Wenzla, i Demura sposoby robienia kunsztownego oka, doczego przyłączył uwagi i dowody swoie, że takowe sposoby rzadko odpowiadały oczekiwaniu. Okazał potem sposob, nad którem lat 10 pracował oddzielania błony tęczyftey od włokien powiekowych przy czem czynił doświadczenia na oku iednego umarłego. 2) Uwagi względem choroby łzowego gruczołu, która niedobrze dotąd poznana i źle traktowana przyprawiła o śmierc iednego młodzieńca, gdy w podobnym przypadku młoda wieśniaczka uleczona zoftała Ta choroba pochodzi od ściśnienia komorki wodney, przez gruczoł łzowy, która tak w oku umarłego iako uleczoney włościanki szczęśliwie dobyta zoftała. 3) Czynił uwagi względem wielu wytwornych przepoftaceń zrzenicy i cześci z okiem złączonych, co wszyftko doświadczeniem ftwierdził.

Seym węgierski w Prezburgu odprawił d. 28go p. m. 46, d. 29go 47, a d. 30go 48 pofiedzenie.

Z Londynu d. 24. Września.

Dnia onegdayszego, iako w rocznicę koronacyi Krol Jmć dawał audyencyą, na którey byli przedftawieni poseł pruski baron Jakobi, lord Keyth i baron Herbert syn zmarłego Ces. Krol. internuncyusza w Konftantynopolu. Lord Fitzgerald odieżdzaiący na posła naszego do Lizbony pożegnał fię z Krolem. Minifter francuzki ob. Otto i przeznaczony na posła naszego do Berlina P. Jaxon znaydowali fię także na tey audyencyi.

Z Jamaiki przybyło 4 liniowe okręty i 2 fregaty do Plimutu.

Papiery bankowe na nowo fię zniżaią.

Ambaffador francuzki ieszcze nie przybył. Dzienniki nasze mowią, że Bonaparte dopiero po daney audyencyi lordowi Withworthowi puści fię do Niderlandow w podroż.

Ob. Garneryn d. 21 t. m. puścił fię na powietrze po raz 31, a zftąpił na spuszczalniku po raz 5ty. Puścił on naprzod mały Mongolfiera balonik dla doświadczenia wyższego powietrzokręgu (Atmosfœra). Ob. Garneryn w ogłoszonym rapporcie swoiey podroży okazał swoie obawy względem balonu Mongolfiera, kiedy ieft od mniey biegłych ludzi urządzony. "Wzdrygam fię, mowi on, gdy wspomnę na to, że gmach tego rodzaiu gdy zapalony spadnie na liny okrętu może spalić wszyftkie bogactwa, którego z pierwszych miaft świata. Zakazano tych gmachow we Francyi, a rząd konsularny powierzył mi tylko kierowanie mocnych balonow, które sam wynalazłem, i na narodowe uroczyftości wprowadziłem. Po południu o godz: 5 wypełniłem retmański balonek, dla zobaczenia kierunku którym fię mam udadź. Pani Sherydanowa kazała puścić ten balon, i zdało mi fię, że zi pośrednictwem gracyy ziednam sobie przychylność Nieba.,, Potem sam Garneryn wfiadł w balon, i wzniosłszy fię nad Londyn odcięło śmiało linę utrzymuiącą spuszczalnik i szybko zleciał ku ziemi, gdy tym czasem balon unosił fię w gorze, i dopiero nazaiutrz przy Surry spadł na ziemię. Gdy Garneryn wyfiadł, otoczył go tłum ludu chcąc go z tryumfem prowadzić. "Napadły mię iednak (mowi daley P. Garneryn) okropne womity, których zwyczaynie przez kilka godzin po zeyściu na spuszczalniku doświadczac zwykłem. Wfiadłem iednak zaraz na konia, a liczna kalwakata między którą fię i Xżę Jork znaydował towarzyszyła mi z okrzykami. Jeden członek parlamentowy niosł troykolorową chorągiew, którą z wysokości spuściłem. Lord Stanhope przedarł fię przez tłum i uściskał mię za rękę. W czafie tey proceffyi moia prawa noga od

tuż iadącego raytara nieco ucierpiała. Z licznych powinszowań od nayzacnieyszych osob odebranych, naypodchlebnieyszem dla mnie było Sydneia Smitha, który iak mowił, przybył z jenerałem Duglasem dla uściskania ręki odważnego męża. Ta grzeczność tem więcey miała u mnie szacunku, że z ust naywalecznieyszego w Europie żołnierza wychodziła. D. 21 wzbiłem się do wysokości 4154 stop francuzkich. Dopełniwszy iuż raz przyrzeczenia danego ludowi angielskiemu, przedsięwezmę nową podroż w Brystolu. Niegodziwi potwarcy oczernili mię, iakobym wraz z moim bratem podczas rewolucyi francuzkiey haniebną grał rolę. Odwołuię się w tey mierze do Jego Krolewiczowskiey Mci Xcia Jorku. W roku 1793 d. 31 Września w nocy z garstką ludzi broniłem Marsienny; bitwa była krwawa i skończyła się na poddaniu, gdzie się Xięciu Jorku w ieństwo dostałem, i przez 31 miesięcy w niewoli austryackiey byłem.„

Przy żadnem puszczaniu się na powietrze Garneryna nie było tyle widzow, ile przy ostatniem. Jego zstępowanie na spuszczalniku nietrwało i 10 minut. Garneryn przed weyściem w balon zagrzał nieco głowę porterem. Gdy w czasie spuszczania się iego natłok się zrobił, 3em osobom nogi zgruchotano.

O mało, że ieden nurek nieposzedł z P. Garnerynem w zawody do sławy. Ogłosił on, za pomocą wynaleziony przezeń machiny poydzie pod wodę, tam przez godzinę wytrwa i z widzami rozmawiać będzie. Ale usilność iego wyśmianiem nadgrodzoną została, bo i kilku minut trudno mu było wytrzymać.

Ponieważ P. Adyngton P. Pitta w czasie ostatniey iego słabości nie odwiedzał, chce stąd publiczność wnosić, że wielka oziębłość i poróżnienie między nimi panuie.

Listy z Nowego Jorku donoszą pod dniem 11 Sierpnia, że wielu mieszkańcow boiąc się żołciowey gorączki opuściło Filadelfią. Do Nowego Jorku zawinął okręt woienny francuzki o 54 armatach dla opatrzenia się w wodę i żywność do dalszey podroży.

Na ostatnim iarmarku w Wiltonie było więcey niż 40,000 owiec na przedaż.

Fregata Pomona o 44 armatach, która się nie dawno przy brzegach francuzkich rozbiła, już tu przybyła dla naprawy.

Z Paryża d. 24. Września.

Wczoraysza uroczystość nowego roku, odprawiła się przy naypięknieyszey pogodzie. Na polach elizeyskich dano rozliczne zabawy, a lud przy odgłosie wielu orkiestr wesoło pląsał. Niektórzy pięli się na maszty dla dostania złożonych na nich nadgrod. Wszystkie gmachy publiczne iaśniały od lamp zapalonych. Fayerwerk trwał krotko. W wilią uroczystości odprawiło się 12 zaślubin kosztem miasta Paryża. Nowożeńcy byli od municypalności do kościołow prowadzeni, gdzie kapłańskie błogosławieństwo otrzymali.

Na wczorayszey audyencyi oddał ambasador hiszpański Azara pierwszemu konsulowi swoie zaufalne listy, iako ambassador hiszpański przy prezydencie Rzeplitey włoskiey. Margrabia Luchesini po ukończeniu nadzwyczayney ambassady oddał pierwszemu konsulowi listy zaufalne iako pełnomocny minister pruski i przedstawił posła pruskiego przy cyrkule saskim P. Schultza. Poseł rossyyski przedstawił aktualnego podkomorzego hrabię Pahlena, Xcia Obolińskiego, połkownika Ostena, i taynego konsyliarza Kaszelewa.

Dnia 22 pierwszy konsul z małżonką, 2ma konsulami i ministrem interessow wewnętrznych oglądał wystawione płody francuzkiego przemysłu, które się w 100 przysionkach znaydowały. Widział Bonaparte z ukontentowaniem, że przemysł francuzki znakomitego nabiera wzrostu. Potem udał się do zbioru ma-

lowideł, gdzie pięknieysze dla siebie pokupił.

Od d. 20 t. m. iuż pierwszy konsul w St. Cloud mięszka. Stawiią teraz słupy od Paryża do St. Cloud, dla oświecenia drogi podczas nocy.

P. Fox przez 14 dni zabawi na wsi u jenerała Lafayetta, za którym tak mocno mówił w parlamencie, gdy ten w ieństwie austryackiem zostawał.

Ciało prawodawcze kazało wybić medal na cześć pierwszego konsula i oddadź mu go uroczyście.

Wielkie upały wysuszyły zupelnie odnogę Saony przy Pontartierze, a mieszkańcy szukaiąc tam kamienia do budowli powykopywali słupy, ułamki z kosztownego marmuru, miedziane instrumenta, i z takiegoż kruszcu figurę na 10 calow długą, wystawiaiącą niewiastę wychodzącą z wody, i włosy sobie prosuiącą, która to figura cała iest pełna ducha i naypiekniéyszey proporcyi. Członek akademii dyżońskiey, udał się do Pontartieru i kazał na nowo w korycie rzecznym kopać, znaleziono tam ieszcze wiecey instrumentow, które się do medycyny należeć zdaią i wiele monety Nerwy, Wespazyana, Nerona, Antonina, Domiciana. i t. d.

W tych dniach spodziewany tu iest poseł angielski, ktorego konie iuż od 3 dni przybyły.

Wystawienie płodow przemysłu maiące trwać tylko przez dni dopełnicze, przedłużone zostało aż do 3 Października.

Jenerał Brune wraz z swoią małżonką wyieżdża na posła do Konstantynopola.

Onegday Bonaparte pokazał się na operze w mundurze gwardyi narodowey i był przyięty z oklaskami od widzow i samychże aktorow, ktorzy na ten czas i o swoich rolach zapomnieli.

Winobranie po wielu okolicach naypięknieysze obiecuie nadzieie.

W Lionie poaresztowano wiele osob fałszywe bankocetle robiących. Do tamteyszego muzeum 46 obrazow posłano.

Snycerz Canova został od Papieża mianowany jeneralnym dozorcą kunsztow w państwie kościelnem.

W Haye Descartes w departamencie Indry i Loiry w domu gdzie się Dekart urodził, wystawiono popiersie tego mędrca, i przytem dano wspaniałą ucztę.

Z Medyolanu d. 16. Września.

Między naszą Rzplitą i St. Maryńską zawarte zostało przymierze przyiazni i handlu.

Dowiaduiemy się z Genui, iż zaięcie dystryktow Serawalle i Carosio i nienien Rzpltey Liguryyskiey na d. 7. b. m. nastąpiło.

Z Berna d. 19. Września.

W mieście naszym zaszły zdarzenia naymniey spodziewane. Chorągwie strony przeciwney rządowi powiewaią na naszych murach, a rząd środkowy był przymuszony gdzie indziey się przenieść. Oto są szczegóły tych zdarzeń:

W czasie gdy ostatnie zmiany działy się w rządzie, ktore w ostatniey naszey gazecie pod artykułem z Bazyllei umieściliśmy, zewsząd niepomyślne odbierano wiadomości. Powstańcy przeciw rządowi w kantonie Argowi pod rozkazami P. Erlach wezwawszy do poddania się twierdzę Arbourg, zbliżili się ku Soloturnie, a iedna ich kolumna udała się ku naszemu miastu. Powstańcy kantonu Oberland posuwali się także naprzod. Dnia 16 odparci byli przy Thoun, lecz wkrotce z większemi siłami powrocili. Tegoż dnia po południu wysłano przeciw nim kilka kompaniy woyska pod dowodztwem szefa brygady Laharpe; lecz obawa w Bernie bynaymniey nieustawała, sposobiono się nawet do dania naydzielnieyszego

oporu i silnego bronienia miasta. Dnia 16 zrana wysłano senatora Pfandler do Belp dla urządzenia milicyi w dystryktach poblizkich stolicy, a załoga Berneńska składała się 1200 ludzi, z tym wszystkim nie sądzono, aby stolica w zupełnym była bezpieczeństwie. Dla tego d. 10 wnoszono w senacie proiekt, aby stolicę rządu przenieść do Lauzanny; lecz przeciwne zdanie przeważyło, twierdząc, iż środki tego dopiero w ostateczności użyc należy. W takowym rzeczy położeniu municypalność Berneńska d. 16 przybrała do siebie nayznacznieyszych obywatelow miasta. Tegoż dnia deputacya od municypalności udała się do ministra francuzkiego Verninac dla zapewnienia go, iż municypalność wszelkich potrzebnych użyła środkow, aby spokoynosc publiczna naruszona niebyła. W wieczor nakazano wszystkie domy pozamykac, i aby po godzinie 7 nikt się niepokazał na ulicach nie maiący karty bespieczeństwa. Bramy miasta o godzinie 6 zamknięto. Domy rząd we opatrzono i uzbroiono i wszędzie nayściśleyszą dawano baczność. Od Marca 1793 roku miasto Bern niewystawiało tak woyskowey postaci... Senat miał nieustaiące posiedzenie od godziny 8 z rana do po południa. Rada wykonawcza przeciągnęła posiedzenie swoie aż do pozney nocy, która dosyc była spokoyna.

Dnia 17 nadeszła wiadomość o zawartey miedzy miastem Zurich i rządowym kommissarzem May konwencyi, a rząd kazał wydrukowac, porozrzybiac i ogłosic wypis z listu ministra interessow zagranicznych Rzeczypltey francuzkiey pisanego do ob. Stapfer ministra Rzepltey helweckiey w Paryżu, w którym donosi mu, iż dwie półbrygady woyska francuzkiego odebrały rozkaz udania się do Helwecyi, i te rząd francuzki do wolnego- rozrządzenia rządu helweckiego oddaie.

Dnia 18 Bramy miasta ciągle były zamknięte. Powstanie kantonu Oberland w grożnieyszym pokazało się stanie, niżeli z początku mniemano. Z drugiey strony dowiedziano się, iż miasto Soloturn poddało się powstańcom kantonu Argowi zmocnionym od mieszkańcow kantonu Soloturneńskiego. Prefekt iednak Soloturnu cofnął się do Arberg z dwiema kompaniami woyska składaiącemi załogę tego miasta.

Między godziną 2 i 3 po południu spostrzeżono nakoniec przed niższą bramą naszego miasta korpus woyska z chorągwiami czerwonemi i czarnemi i takiemiż kokardami. Officyer nim dowodzący proponował kapitulacyą, którey rząd nie mogł wcale przyiąc i natychmiast zaczęto strzelać z stron obydwoch. Oblegaiący zaczeli rzucać bomby do miasta, ieden husar helwecki był zabity i kilku ludzi ranionych. Przed godziną piątą ustał ogień i zaczęto się umawiać. W czasie tym doniesiono, iż inny korpus woyska też same maiący kolory zbliża się od Arberg. Nakoniec o godzinie w pół do dziewiątey podpisano z obydwoch stron niżey tu położoną konwencyią. W nocy głuche panowało milczenie, a dzisiay rząd sposobi się stosownie do zawartey konwencyi, do opuszczenia naszego miasta. Dzisieyszego poranku kolomna woyska, którą wczoray posuwaiącą się od Arberg widziano zbliżyła się pod bramy miasta i dowiedziała się o zawartey konwencyi.

Konwencya: Kommendant siły zbroyney Helweckiey w Bernie, wcelu uniknienia większego krwi rozlewu, a nadewszystko w zamiarze oszczędzenia miasta i iego mieszkańcow

z iedney ſtrony, i P. Emanuel de Wattewilie imieniem rady woienney woyska oblegaiącego Bern z drugiey ſtrony, zgodzili ſię na naſtępuiące artykuły: Art. 1. Będzie zawieszenie broni między woyskiem helweckim w Bernie i woyskiem oblegaiącym to miaſto od momentu podpisania ninieyszey konwencyi. Art. 2. W przeciągu czasu 24 godzin po podpisaniu tey konwencyi, woyska helweckie oddadzą miaſto. Art. 3. Naczelnicy woyska działaiącego przeciw Bernowi obowiezuią ſię wyiednać od municypalności wozy, konie, podwody i wszyſtko co będzie potrzebne dla wyiechania i zabrania rządu i iego urzędnikow, ich familii i własności wszelkiego rodzaiu, iakoteż do przeprowadzenia 20 armat prochu i ammunicyi w ſtosowney do nich ilości, zgoła wszelkiey iakieykolwiek bądź własności rządu. Archiwa, papiery i inne sprzęty które nie będą mogły ſię zabrać, będą szanowane i zoſtaną pod opieką ſtrony umawiaiącey ſię. Woyskowi chorzy i ranieni będący w śpitalach przyzwoite około ſiebie mieć będą ſtaranie, a po wyzdrowieniu do własnych korpusow odesłanemi zoſtaną. Art. 4. Naczelnicy woyska działaiącego przeciw Bernowi zaręczaią rządowi wolny przeiazd, aż do granic kantonow Wodzkiego i Fryburskiego. Art. 5. Jeżeli który członek rządu lub iego urzędnik nie mogłby Berna wraz z rządem opuścić, będzie mu wydany paszport na mocy którego będzie mu wolno poźniey za rządem ſię udać. Jeżeliby członki rządu lub iego urzędnicy zoſtawili swoie familie lub iakie własności, te szanowanemi będą. Art. 6. Miniſtrowie zagranicznych mocarſtw przy Rzpltey helweckiey, ich orszaki, wszelka ich własność, zoſtaią pod zaręczeniem prawa narodow. Naczelnicy woyska działaiącego przeciw Bernowi szanować będą ich charakter, i przyrzekaią, iż w każdym czaſie znaydą łatwość, udania z Berna tam gdzie im ſię podobać będzie. Art. 7. Jenerał Andermatt, woyska pod iego rozkazami będące i wszyſtkie inne woyska helweckie są obięte ninieyszą konwencyą i mogą z bronią bagażami, i artyleryą udadź ſię za rządem który Bern opuści i żadney w tym przeszkody nie doznaią. Żywności, furaże, konie i podwody będą im doſtarczone; dla tego wyprawiony będzie goniec do jenerała Andermatt i innych oddziałow dla uwiadomienia ich o ninieyszey konwencyi. Woyska te udadzą ſię iak naykrotszą drogą i na dzień naymniey 5 mil uchodzić maią. Art. 8. Inne kolomny woyska uzbroionego przeciw rządowi są podobnież ninieyszą konwencyą obięte. Art. 9. Dopoki kolomny woyska uzbroionego przeciw rządowi nie połączą ſię, dopoty woyska helweckie nie będą mogły wniyśdź do kantonow Wodzkiego i Fryburskiego ani nieprzyiacielskie kroki nie będą mogły bydź rozpoczęte tak z iedney iak z drugiey ſtrony. Art. 10. Dla pewności ninieyszey konwencyi będą wydani z obydwoch ſtron zakładnicy w rownym ſtopniu godności, ktorzy aż do zupełnego uskutecznienia wszyſtkich artykułow ninieyszey konwencyi pozoſtaną. Art. 11. Artykuły wątpliwe będą w potrzebie wytłomaczone przez kommiſſarzow ſtron obydwoch na ſtronę oblężonych. Działo ſię w Bernie d. 18 Września 1802 o godzinie 8 po południu. — Naywyższy kommendant woysk helweckich podpi. *Gaudard.* — *E. de Wattewille.*

Z Lauzanny d. 21. *Września.*

Pozawczoray ieszcze rozgłoszono tu, iż w Bernie zaszły nadzwyczayne rzeczy. Dziſiay od godziny 2 poczta napełniona była ciekawemi czekaiącemi przybycia gońca, który

w rzeczy samey przybył z wiadomością o tym co tam zaszło. Nadeszły tu iuż rozkazy do municypalności, aby przygotowała pomieszkania dla członkow rządu. O godzinie 2 po południu ogłoszono przy bębnie, aby żołnierze woyska wyborowego i załogi zebrali się na godzinę 4 na plac Mont renen dla udania się na przeciw rządu. Podobne wezwanie do gromady Pully przesłano.

Około godziny 6 wieczorem huk armat zapowiedział przybycie rządu do naszego miasta, rada wykonawcza i sekretarze stanu, wyiąwszy obywatela Caster, trzydziesz 4 naywyższych sędziow i wielu senatorow, także tu przybyło. Minister francuzki od dnia wczorayszego znayduie się w naszym mieście.

Woyska helweckie zgromadzaią się w Morat, Payerne tamteyszych okolicach.

Nasz prefekt wydał odezwę w ktorey między innym mowi. ,, Kanton Wodzki nie dozwoli, aby mu przepisywano prawa. Żąda on przyłączenia do Helwecyi, lecz w tym tylko sposobie, aby rownych z innymi kantonami używał praw, i wolny był od upodlaiącey rożności. Odbierzecie zapewne stosowne do tego urządzenie, skutkiem tego będzie dokończenie obrachowania praw feudalnych. Jeżeliby chciano sprzeciwiać się waszey w tym względzie woli, będziecie iey umieć bronić. Przygotuycie przeto waszą broń, na wszelki wypadek; bądzcie gotowemi, jeżeli tego potrzeba dadź odpor. Lud, iakkolwiek iest nie licznym, iest zawsze wielkim gdy mu na stałości i odwadze nie zbywa.,,

Z Ratyzbony d. 20. Września.

Dnia onegdayszego posłowie mocarstw pośredniczących podali pełnomocnikowi cesarskiemu następuiącą notę:

" Niżey podpisany nadzwyczayny poseł Rzpltey francuzkiey przy seymie rzeskim dowiedział się z drukowanego protokołu posiedzeń deputacyynych, o wielu konklusach oddanych Waszey Wysokości iako Ces. pełnomocnikowi dla przesłania ich wszystkich, a mianowicie głownego konklusum pod d. 8 t. m. zapadłego ministrom pośredniczących mocarstw. Więc niżey podpisany prosi Ces. pełnomocnika o udzielenie ich przecież, gdyż to w dzisieyszym stanie rzeczy, *nie może się dłużey bez wielkich nieprzyzwoitości odwłoczyć,* chyba się Wasza Wysokość z rzekaż powszechnego zwyczaiu i raczey wolisz, aby się niżey podpisany prosto do dyrektoryatu udawał &c D. 30 Fruktydora.,,

Podp. *Laforet.*

Z Hagi d. 28. Września.

Potwierdza się że dwor pruski przystąpił do ugody zawartey między Francyą i Bawaryą względem wynadgrodzeń i gwarancyi dawnych i nowych posiadłości bawarskich, aby onych we wszelkim przypadku całą siłą bronić.

Dzienniki nasze mowią, że okolica St. Mare przez Dessalina zbuntowana była, ale przedsięwzięto środki do uspokoienia.

Zatargi Danii z Trypolem iuż się ukończyły zupełnie; nie może iednak żaden statek duński do Trypolu płynąć, dopoki tylko ten port będzie od Szwedow i Amerykanow obleżony.

Nasz rząd przez ob. Schimelpennika złożył Bonapartemu powinszowanie dożywotniego konsulatu.

Tuteyszy dziennik zawiera: ,, Zamek St. Cloud, dokąd się teraz Bonaparte przeprowadził iest nayprzepysznieyszy. Naykosztownieysze malowidła z muzeum i dzieła naydoskonalszych kunstmistrzow zdobią przybytki iego. Widać tam między innemi portret Bonapartego na koniu, gdy gorę Sgo Bernarda przebywał, portret Bonapartowy przez Re-

niolta, i Deflexa gdy na polach marengskich upada. Gotowalnia Królowy znayduie ſię teraz w Sypialni Pani Bonapartowy. Pierwszy konsul zaiął gabinet od ſtrony królewskiego zwierzyńca. Ozdobne wschody prowadzą z tego gabinetu do zwierzyńca, ażeby pierwszy konsul po pracy mogł na świeżem powietrzu odpocząc. —— W podle Oranżeryi założą małyteatr, przyległy klasztor będzie dla upięknienia ogrodu zakupiony. W Fontenebleau będzie konsulowska zwierzołownia tak iak za czasow królewskich, dokąd z luxemburskiego jelenie i sarny sprowadzone będą.,,

Do przylądku dobrey nadziei odpłynęła reszta woyska i liczna artylerya.

Od Menu d. 25. Września.

Mowią że Xżę Modeny chce margrabi badeńskiemu odſtąpic Bryzgowii i Ortenawii za pewną summę pieniędzy, i iuż w tey mierze miał negocyacye rozpocząć.

Gdyby przyszło do pomykania ſię armii obserwacyyney francuzkiey, tedy głowna iey kwatera będzie w Moguncyi.

Na wymianę biskupſtwa ratyzbońskiego za poſiadłości moguncke nie pozwolono; Francya bowiem oświadczyła, że Prymas i arcy kanclerz Rzeszy mieszkac powinien w Ratyzbonie.

Z Petersburga d. 11. Września.

Nakoniec iuż rozwiązana zoſtała sprawa, która od tak dawnego czasu trapiła publiczność. Jeden młody offcyer od gwardyi cały grze oddany i nader zadłużeny przemyślaiąc o sposobie polepszenia swey doli, wpadł na myśl, czyliby przez rozgłoszenie wieści o spisku na Imperatorskie życie nie mogł celu swoiego doſtąpic. Aby zaś zmyśleniu swemu tem większy pozor dał prawdy; udał ſię wnocy do zamkowego ogrodu, i gdy nayglębsza cichość panowała, on pod oknem imperatorskiem wyſtrzela z piſtoleta, i w ramię ſię rani. Chwytaią go i gdy ſię pilnie z niego badano o przyczynę wyſtrzału, on oświadcza, że go ieden wzywał do spisku, ale gdy ſię wzbraniał tamten boiąc ſię bydź wydanym chciał go zabic, ale go kula chybiła. Policya niedowierzaiąc temu zaczęła pilniey rzecz śledzic, i wkrótkim czaſie antora romansu odkryła. Winowayca wszyſtkiego ſię przyznał. Bedzie on sądowi poddany, i bezwątpienia tey kary nieuydzie, która przeſtępcow podobnego rodzaiu ściga tem bardziey, iż to wszyſtkich mieszkańcow zatrwożyło. Niemasz bowiem nikogo, któryby nie był do Imperatora z serca przywiązanym.

Z Florencyi d. 14. Września.

Nadeszła wiadomośc z Pizy, że Król Jmć na d. 5 zapadł na zwyczayną swoią chorobę, która tak dalece ſię wzmogła, iż o życie Króla Jmć obawiano ſię, z tego powodu nakazano tu publiczne modlitwy, które przez dni trzy trwały, przez czas ten był wyſtawiony Nayświetszy Sakrament, ciało S. Antoniego i cudowny obraz znayduiący ſię w kościele Zwiaſtowania. Podług poźnieyszych wiadomości ſtan zdrowia Krolewskiego znacznie ſię polepszył.

Dowiaduiemy ſię z Rzymu pod dniem 11, że w tem dniu przebiegło trzech gońców 2 angielskich a ieden francuzki, wszyscy trzey zaś śpieszno do Neapolu dążyli. Bywszy Krol Sardyński zdaie ſię chciec nazawsze w Rzymie zamieszkac, w tym celu wchodzi w układ o nabycie pałacu po zmarłym kardynale Aberoni za summę 35,000 szkudow.

Eskadry hiszpańskiey maiącey przewieść familią krolew: z Neapolu do Barcelony dnia 7 niebyło ieszcze w Neapolu. Pogłoska, iż Krol J. Neapolitański nie będzie ſię znayd wał w Barcellonie, zdaie ſię nabywac pewności. Zaczynaią nawet wątpic czyli Krolowa Jmc popłynie.

Dowiaduiemy ſię z Liworna, iż tam przypędzono znaczną bardzo liczbę owiec hiszpańskich przeznaczonych do Auſtryi.

DODATEK

DO N^{ro} 82.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Srodę Dnia 13 Października 1802.

Wiadomości tyczące się nauk.

Wyszło w Paryżu w tym roku z druku dzieło pod tytułem: *Podroż z Bengalu do Peterzburga*, przez północne prowincye Indiow, przez Kaszemir, Persyą, nad morzem Kaspiyskim &c. wraz z historyą Rohillow i Seykow, przez Jerzego Forster w angielskim ięzyku napisana, a tłumaczona na ięzyk francuzki przez ob. Langles, członka instytutu narodowego, dozorcy wschodnich rękopismow w bibliotece narodowey i profesora ięzykow wschodnich; z wielu dodatkami i wiadomością chronologiczną o Chanach Kryma, według pisarzow Tureckich i Perskich &c. &c. — Tłumaczenie to, iest nowym owocem pracy ob. Langles, któremu świat uczony, tyle dzieł iest winien. — Ostrzega nayprzod: iż Jerzy Forster był synem Reynolda Forstera, towarzysza kapitana Coock. Obydway niezmordowani byli w podrożach, obydway bosiadali ięzyki wschodnie, i obydway umarli w 1792; oyciec w Moguncyi, gdzie się zatrudniał planem podroży do Tibetu i Indostanu, syn u dworu Maratow, w Nagpour, dokąd od rządu angielskiego w poselstwie był wysłany. W 1785 ostatni napisał xiążkę o mitologii i zwyczaiach Indianow, którą potym przelał w dzieło, o którym tu iest mowa. — Podroż ta zadziwić powinna, kiedy się zastanowi nad niezmierną przestrzenią kraiow, które autor przebiegł, nad trudnościami, które trzeba było pokonać i niebezpieczeństwami, którym wystawiony bydź musiał. Przywdział ubior wschodni, dla zasłonienia siebie od przykrości, na iakie cudzoziemcy od kraiowcow są wystawieni; ale i to swoie przebranie, mogł był przypłacić życiem, gdyby był został odkrytym. Był to iednak iedyny sposób przyprowadzenia do skutku proiektu swego; bo przypuszczony do towarzystwa Muzułmanow, żył w poufałości z naywiększemi ich fanatykami, mogł uważać mieszkańcow tych kraiow i poznawać dzieie ich i obyczaie. — Autor wyieżdża z Calcutta, głownego kantoru angielskiego w Bengalu. Miasto to położone iest w 86 stopniu długości wschodniey. Odległość z tamtąd do Peterzburga, czyni 58 stopniow, a rachuiąc zwroty drog i zbaczania ich z linii prostey, oddalenie to wyniesie do 1000 mil niemieckich. — Odprawia podroż lądem z Bengalu do morza Kaspiyskiego, przez które płynie, dla dostania się do uyścia Wolgi, z kąd przez Moskwę, zwyczayną drogą, iedzie do Petersburga. — W dociekaniach swych nad religią ludow, dwie ważne uczynił uwagi. Pierwszą: że Egipcyanie, a zatym i Grecy, od Indow wzięli religią i wiadomości, drugą: iż znalazł ślady związkow między temi trzema narodami, wynikłych po części z wspolnego początku, a po części z handlu łatwego dla Egipcyan przez morze czerwone. Podrożny nasz, znayduie n.p. między bożkami Indow, dziewięć bogiń, podobnych bardzo do 9ciu muz Greckich i maiących iednakowe przymioty; bożka miłości, któremu wielką liczbę dali przydomkow, dla wyrażenia władzy iego nad sercem ludzi. W atrybutach symbolicznych przypisanych mu, Indianie, byli może dowcipnieysi i więcey okazali imaginacyi, iak sami Grecy. Wystawiaią go pod postacią pięknego młodzieńca, uzbroionego łukiem zrobionym

w trzciny cukrowey, okrytym żądłami pszczoł, niosącego pięć ſtrzał na znak pięciu zmysłow, a każda ſtrzała napuszczona ieſt osobnym gatunkiem iadu miłości. Uczyniemy tu ieszcze uwagę: iż o skrzydłach i wzmianki nie masz. — Doſtrzeżenie osobliwsze ob. Langies ieſt: że Dipuc, słowo Sanskritu (x) znaczące bożka miłości, wspak wzięte, daie słowo Cupid, zbliżone bardzo do Cupidina. — Forſter zaſtanawia ſię z ulubieniem nad kraiem Kaszemiru, nazwanym Djennet-Nezyr, to ieſt: obrazem raiu. W dawnych dzieiach Indiow, ſtolica iego nazywała ſię Siringnauor. Dziś nosi nazwisko kraiu. Okolice iey są prześliczne i ozdobione ogrodami czaruiącemi. Kray wydaie w obfitości ryż, będący żywnością mieszkańcow, wina tak dobre iak Madery. Robią w nim papier naylepszy na wschodzie, i tkaią iak wiadomo, nayprzednieysze szale. Wełna używana do tego, brana ieſt z Tibetu i z takiego oddalenia: iż dla przywożących ią, trzeba przynaymniey mieſiąca czasu. Ray ten, z względu na rząd, ieſt prawdziwym piekłem. Wielkorządcy maią władzę nieokreśloną i okrucieńſtwa ich są niesłychane.

Gdzie tylko ſię podaie sposobność, autor opis swoy wzbogaca notami hiſtorycznemi. Znayduią ſię w nim wiadomości bardzo ciekawe o życiu i charakterze sławnego Nadir-Schah, o nayważnieyszych zdarzeniach w Persyi, od czasu wkroczenia Alganow, o początku i hiſtoryi ludu tego &c.

Dotychczas mowiliśmy tylko o 2ch pierwszych tomach dzieła. Trzeci zawiera wiadomość o dwoch narodach, które ſię wsławiły w Indyi. Jeden z nich nazywa ſię Seykes, co znaczy uczniow; iałoż ieſt to sekta religiyna. Uznaie swym prawodawcą Nancke, autora xiążki Grunth, czyli mowy Xiędza. Religia ta, zaleca przesyłać modły proſto do Boga rządzącego światem. Naucza: iż są nadgrody dla cnoty, a kary za zbrodnie. Cierpi nietylko inne wiary, ale rozkazuie: ażeby nie dysputować z ludzmi inney religii. Nanck umarł w 1539 naszey ery. Wyznawaiący przepisy iego, bici i ścigani, pomnożyli ſię wśrzód prześladowań, zrobili ſię ſtrasznemi, podbiiali zdobycze, i ſtali ſię nakoniec panami wielkiego kraiu na obydwoch brzegach rzeki Indus. — Drugi lud znany ieſt pod nazwiskiem Rohillahs. Jeſt to pokolenie woiownikow wyszłych z gor Afganiſtanu, przed laty 50, dla usadowienia ſię na wschodnim brzegu rzeki Ganges. W oſtatnich woynach byli bardzo czynnemi.

Tłumacz przyłączył nakoniec do dzieła, wiadomość chronologiczną o Chanach Krymu, i dopełnił tym sposobem to, co nam nie doſtawało w hiſtoryi Europy wschodniey. Praca ta pożyteczna, była bardzo trudną. Trzeba ſię było radzić wielu dzieł pisanych w ięzykach mało znanych. Szczęściem, tłumacz poſiadał potrzebne znaiomości. Obszerny i szacowny skład erudycyi orientalney, był pod iego zarządzeniem. Nikt nie był zdolnieyszy od niego, do ukończenia tey pracy pomyślnie. — Co do dzieła Forſtera, chociasz pełne ieſt rzeczy ciekawych, ma iednak małe wady. Znayduie ſię w nim dosyć często ow rodzay drobnych szczegółow, znośnych w korrespondencyi poufałey i przyiacielskiey, ale nudzących publiczność, rzecz nie ieſt dosyć porządnie ułożona: wady te iednak nadgrodzone są sowicie rozmaitością opisow i notami, którémi uczony tłumacz wzbogacił dzieło.

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 12. Października 1802.

Korzec Pszenicy	zł. pol. 32	do 35.
— Żyta	24	— 25.
— Jęczmienia	19	— 20.
— Owsa	12½	— 13.
— Groch	24	— 26.
— Kaſzy iaglaney	40	— 44.

W Wiedniu d. 2. Października.

Meca wynoſząca 15 naſzych garcy:

— Pſzenicy	zł. pol. 19	do 27½.
— Żyta	16½	— 22.
— Jęczmienia	15	— 16.
— Owsa	9	— 13.

W Brynie d. 3. Października.

Meca Pſzenicy	zł. pol. 16	do 18½
— Żyta	14	— 16.
— Jęczmienia	10	— 11.
— Owsa	8	— 9.
— Prosa	15½	— 16½.

W Gdańsku d. 18. Września.

Szefel czyli pół korca naſzego w monecie pruskiey:

— Pſzenica	zł. pol. 12	do 17½.
— Żyto	10	— 12
— Jęczmień	6½	— 17.
— Owies	5	— 6½.

(x) *Indyanie nazywaią tak, dawny bardzo ięzyk, Xiężom ich znany iedynie, w którym napisany ieſt* Vedam, *czyli zbior ich dogmatow religiynych.*

DONIESIENIA.

Stosownie do wysokiego rozporządzenia gubernialnego pod 10 Sierpnia b. r. w mieście Brzysku nowym w tuteyszym cyrkule położonym 19 Października b. r. i w dniach następujących, w zwyczaynych godzinach przed i popołudniowych następuiące mieyskie pobory, i realności na trzy lata, to iest: od 1go Listopada t. r. do ostatniego Października 1805 przez licytacyą w dzierżawę wypuszczone zostaną.

Po 1sze. Ogrod za iatkami na 4 korcy wysiewu, którego cenę fiskalną stanowi czynsz iednoroczny ryń. 1 kr. 45 wynoszący.

Po 2gie. Ogrody mieyskie składaiące się z 86 działow po 3 korce wysiewu w cenie fiskalney 54 ryń. 44½ kray.

Po 3cie. Trzy grunta mieyskie, Kliny zwane, po 3 korce wysiewu, rocznie za 6 ryń. 19½ kr.

Po 4te. Sześć gruntow mieyskich ornych pod Rudnikiem zwanych, po dwa korcy wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 20 ryn. 32 kr.

Po 5te. Grunt mieyski Oruey i Sieczney nazwaney, po dwa korcy wysiewu, rocznie w cenie fiskalaey 12 ryń. 45 kr.

Po 6te. Grunt mieyski, także Ornym nazwany, a w Galicyi wschodniey położony, na korzec ieden wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 6 ryń. 27 kr.

Po 7me. Dwie łąki mieyskie Ople i Makowka zwane, po 4 korce wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 103 ryń. 50 kr.

Po 8me. Łąka mieyska pod Rudnikiem zwana, na pół korca wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 8 ryń. 15 kr.

Po 9te. Ratusz mieyski pod Nrem 1 w cenie fiskalney 112 ryń. 45 kr.

Po 10te. Cztery iatki mieyskie rzeźniczne pośrod miasta, rocznie w cenie fiskalney 12 ryń. 30½ kr. Tudzież

Po 11te. Przewoz mieyski, w cenie fiskalney rocznie 27 ryń. 30 kr. wynoszącey, a nakoniec:

Po 12te. Targowe i Strogowe, w cenie roczney na 43 ryń. 30 kr. do wywołania podaney.

Ochotę dzierżawienia maiący, procz żydow, od tey wyłączonych, powinni stawić się o 9 godzi: przed południem na dniu wyżey oznaczonym w Nowym Brzysku, opatrzywszy się dostatecznie w gotowe pieniądze dla złożenia zakładu, to iest 10tey części ceny fiskalney.

Warunki kontraktowe podług będących naywyższych przepisow ułożone, przed rozpoczęciem licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie 19 Września 1802.

W Niebytności JW. Starosty Cyrkularnego.

Sicca.

Stosownie do wysokiego gubernialnego rozporządzenia pod 24 p. m. liczbą 5832 w mieście Proszowicach w tuteyszym cyrkule położonym, na korzyść funduszu mieyskiego następuiące realności, iako to:

1) Należące do mieyskiego folwarku Karmelitka żwanego grunta orne na 22 korcy wysiewu, w roczney cenie fiskalney ryń. 100.

2) Pięć pol Podłania zwanych, na 20 korcy wysiewu, za cenę roczną do wywołania podaną ryń. 43 kr. 30.

3) Pole Przymiarka zwane pod lasem w cenie roczney do obwołania podaney ryń. 6.

4) Ogrod Podobruta zwany, w roczney cenie fiskalney 3 ryń.

5) Łąka Mytna zwana, w cenie fiskalney ryń. 18.

6) Łąka Długą nazwana, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30.

7) Pastwisko gromadzkie rocznie w cenie fiskalney 145 ryń. 57 kr.

8) Młyn mieyski Brzość nazwany, rocznie w cenie fiskalney 140. ryń.

9) Karczma Podgorna zwana rocznie w cenie fiskalney 120 ryń.

10) Ratusz mieyski pod Nrem. 34, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30, a to podług naywyższych przepisow przez publiczną licytacyią 25 m. Października, i w dniach następujących na trzy lata, mianowicie od 1 Listopada b. r. do ostatniego Października 1805 w dzierżawę wypuszczone zostaną, ażeby wniyść w porządek rolniczey uprawy.

11) Tudzież propinacyia mieyska na rok woyskowy 1803 to iest od 1 Listopada b. r. do

ostatniego Października 1803 na dniu wyżey wzmiankowanym, i w następuiących, weenie do obwołnia podaney ryn. 300 według naywyższych przepisow naywięcey offiaruiącemu zaarendowana będzie.

Ochotę dzierżawienia maiący, z wyłączeniem iednak żydow, maią zatym na dniu wyżey oznaczonym wzwyczaynych godzinach przed-i popołudniowych stanąć w Proszowicach, i opatrzyć się dostateczną gotowizną dla złożenia zakładu dziesięcio setnego.

Warunki kontraktowe podług naywyższych przepisow ułożone, dzierżawienia ochotę maiącym przed rozpoczęciem licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie 20 Września 1802.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego.

W zatrudnieniu JW. Starosty Cyrkularnego.

Sicca.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Gallicyi Zachodniey oznaymuią tym Edyktem Panu Janowi Daninowi Brzezińskiemu: że Pan Kazimierz Popiel iako cessyonaryusz Maryanny Brzezińskiey u sądow tych o zapłacenie summ pierwszey 462 zł. pol. 23 gr. z summy oryginalney 13,877 zł. pol. 9 gr. drugiey 500 zł. pol. z summy oryginalney 1500 zł. pol. trzeciey 2515 zł. pol. 13 gr. z summy oryginalney 15,092 zł. pol. 21 gr. — żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości, gdzie on zostaie, lub czy w cale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż adwokata tuteyszego P. Bełdowskiego, z iego szkodą i iego kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten stosownie do ustawy sądowey na C. K. państwa dziedziczne przepisaney, rozpocznie się, i ukończony będzie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina się, ażeby w czasie przyzwoitym to iest, w przeciągu 90 dni sam stanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą, samby sobie podług opiewu C. K. praw przypisać był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Józef de Cronenfels.
J. Gellinek.

Z Rady C. K. sądów szlacheckich Galicyi zachodniey.
W Krakowie dnia 21. Sierpnia 1802.
Elsner.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Panu Fryderykowi Kohlheimowi i Panu Cypryanowi Piotrowskiemu: że Pan Michał Piotrowski u sądow tych — o 3000 Reychstalerow przez Panią Annę z Piotrowskich Kohlheimową ściemu legowanych — żałobę na nich podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie obżałowani zostaią, lub czy w cale w C. K. państwach dziedzicznych znayduią się, onymże adwokata tuteyszego P. Niemetza prawa oboyga doktora z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten stosownie do przepisu ustawy sądowey rozpocznie się i ukończony będzie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się, ażeby dnia 30 Listopada r. b. sami stanęli, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali, albo nakoniec innego sobie patrona obrali, tego sądom tuteyszym wymienili, i podług przepisu tych środków prawa używali, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzą, gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samiby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisać winni byli.

Jozef de Nikorowicz.
W. Roskoschny.
Karol de Reinheim.

Z Rady C.K. Sądów Szlach. Krakowskich Galicyi Zachod.
W Krakowie dnia 21 Sierpnia 1802 roku.
Elsner.